

Hjem > Landdistriktsmidler > 2013 > Få økologisk viden i spil > Valg af økologisk vintersæd og sorter 2013

Valg af økologisk vintersæd og sorter 2013

Efter en nem høst 2013 er det nu tid til at overveje, hvor meget vintersæd og hvilke arter man vil så. Der er tilmed **Promilleafgiftsfonden for landbrug** gode muligheder for at bekæmpe rodukrudt i de næste 2-3 uger inden vintersæden skal etableres.

Valget af vintersæd skal træffes på baggrund af jordtype, sædskifte, tilgængelighed af gødning, afsætningsmuligheder eller eget behov for foderkorn.

Der kan findes supplerende oplysninger om sorterne på SortInfo.dk og i oversigten over landsforsøgene. På den [Økologiske frødatabase](#) findes de partier af økologisk såsæd, der er tilgængelig i Danmark. For den engagerede planteavlser kan det være relevant at søge økologisk udsæd i udlandet for at få et større udvalg af sorter. Udbuddet af svensk udsæd findes i Ekoutsædesdatabasen 2013 på jordbrugsverket.se og den tyske økologiske frødatabase findes på organicseeds.com.

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

Dyrkning af økologisk vintersæd

Der er igennem årene gennemført forskellige forsøg med arter af vintersæd, såtidspunkt, udsædsmængde, gødskning og ukrudtsbekæmpelse. Disse forsøg kan omsættes til følgende generelle anbefaling. En grundig gennemgang af vintersædsforsøgene findes [her](#).

- Hybrid rug giver det højeste udbytte efterfulgt af triticale, rug, og til sidst hvede
- Såning bør ske i sidste uge af september og afsluttes første uge i oktober. Senere såning giver et lavere udbytte, og kan ikke kompenseres ved en øget udsædsmængde
- Vintersæd med forfrugt kløvergræs anbefales ikke på sandjord på grund af meget højt kvælstof tab. På sandjord dyrkes rug eller vintertriticale med forfrugt korn
- Når forfrugten er kløvergræs tildeles i foråret mellem 50 kg og 100 kg ammoniumkvælstof, og når forfrugten er korn tildeles mellem 100 kg og 150 kg ammoniumkvælstof
- Ukrudtsbekæmpelse giver ikke merudbytte, når afgrøden er sået sent, der er et tilstrækkeligt plantetal, og der ikke er forekomst af aggressive ukrudtsarter

Rug

Der udbydes lige nu økologisk udsæd af linjesorterne Kapitaen og Marcelo samt hybridssorten Palazzo. Der er ikke udført økologiske landsforsøg med de tre sorter. I de seneste konventionelle forsøg har Kapitaen givet et højere udbytte end Marcelo. Generelt ligger Hybriderne på forholdstal 110-120 i forhold til linjesorter. Om det kan betale sig at give en merpris for hybrid såsæd afhænger af salgsprisen, det kan du læse om [her](#).

Fordele	Ulemper
Klarer sig også godt på sandjord	
Høj ukrudtskonkurrenceevne	Kun til konsum og kvægfoder
Sund	Foderpris lav
Højt udbytte	
Lavt gødningsbehov	

Hvede

På den økologiske frødatabase er der udsæd af sorterne Bussard, Ellis, KWS Dacanto og Tabasco. Bussard er en ældre tysk brødhvedesort, og der findes ingen dansk afprøvning. KWS Dacanto er ligeledes en brødhvede, som i 2013 økologiske landsforsøg har ligget lige under måleblanding. Ellis og Tabasco bruges primært som foderkorn, og begge er sunde.

Fordele	Ulemper
	Lav ukrudtskonkurrenceevne
	Nogle sorter er modtagelig over for Gulrust
God pris	Kræver god jord
God foderværdi	Kræver kvælstof
	Udbytte under Rug og Triticale

Triticale

Siden vintertriticale slog fejl pga. kraftige gulrust angreb i 2009, har interessen for afgrøden været betydelig mindre. Der er lige nu kun udbudt økologisk udsæd af sorten Ragtac. Ragtac og Tulus er indtil videre de sorter, der ser ud til at være mest robuste over for gulrust. Såsæd af Tulus kan købes i Sverige og Tyskland. Se link i toppen af artiklen.

Sammenligner man priser og udbytter med hvede, er triticale et alternativ. På lette jorde er vintertriticale et særdeles godt alternativ til vinterhvede.

Fordele	Ulemper
God ukrudtskonkurrenceevne	Modtagelig over for Gulrust
Foderværdi tæt på hvede	Modner sent
Klarer sig på dårligere jord	

Spelt

Spelt er en ren konsumvare og skal derfor dyrkes med omhu for bage kvalitet. Det betyder at falltal og lagerbetingelser skal være i top. Afregningsprisen svinger dramatisk. Dyrk derfor kun spelt, hvis man har råd til at gemme den, eller man har indgået aftaler om afsætning.

Fordele	Ulemper
Klarer sig på lerjord og god sandjord	Kun til konsum ikke egnet til foder
God pris	Pris kan variere meget
Bedre ukrudtskonkurrenceevne end hvede	Udbytte lavt

Vinterbyg

Økologisk vinterbyg har et dårligt ry, og har ikke vist prangende resultater i markforsøgene. Men forsøgene ligger noget tid tilbage. Ringe resultater skyldes udvintring, manganmangel og ukrudtskonkurrence. I Nordtyskland er økologer dog ved at tage afgrøden til sig. De rigtige sorter kan på god jord give et udbytte på mellem 50-80 hkg. Seksradet byg klarer sig væsentlig bedre en toradet, hvilket tilskrives ukrudtskonkurrenceevne. Der udbydes økologisk udsæd af sorterne Matros og Sandra som begge er toradede, og de har ikke været afprøvet under økologisk forhold i Danmark. Hvis man ønsker at forsøge sig med vinterbyg, kan det være en mulighed at vælge tyske sorter, som er velafprøvet over flere år. Highlight, Lomerit og Mercedes har været med i afprøvningen flest år. Forskellen mellem sorterne er lille i forhold til årsvariation over forsøgene. Mere information findes [her](#) (på tysk)

Fordele	Ulemper
Tidlig høst	Kræver god jord
Gode foderegenskaber	Kræver tidlig gødning
God pris	Risiko for mangan mangel
	Risiko for udvintring
	Udbytte lavt i danske forsøg

Gør ikke

Vintersæd efter bælgsæd i marker med rodukudt

Vinterhvede på sandjord

Vintersæd efter kløvergræs på sandjord i vest Danmark

Områder med en dårligt etableret afgrøde, der ligger uberørt til høst

Konsekvens

Det er fristende at udnytte forfrugten, men det vil forværre situationen og øge omkostningerne til at få "ryddet op". Vintersæd efterlader rodukudtet relativt uforstyrret i en lang vækstsæson uden mulighed for bekæmpelse.

Vinterhvede på sandjord vil ikke give et udbytte, der står mål med omkostningerne og samtidig opformerer rodukudtet.

Vintersæden optager kun en meget begrænset mængde kvælstof i efteråret, og en stor del kan blive udvasket.

Hvis der kun er en tynd afgrøde i hele eller dele af marken, vil ukrudtet tage over og skabe problemer fremover.

Gør i stedet

Så udlæg sammen med bælgsæden for at holde på næringsstofferne. Den opformering, der er sket i bælgsæden, vil alligevel ikke effektivt kunne bekæmpes efter den sene høst. Forårsbehandlinger efterfulgt af en pløjning og en konkurrencestærk vårsæd vil hæmme rodukudtet mere.

Vintersæd på sandjord er lig med rug, triticale eller vinterspelt.

Der bør kun dyrkes vintersæd efter kløvergræs på lerjord. Vintersæden skal kunne høstes så tidligt, at der kan etableres en vellykket efterafgrøde.

Vær meget kritisk og beslut dig senest i begyndelsen af juni måned, om det ikke vil være bedre at få bekæmpet rodukudtet og skabe grundlaget for en vellykket afgrøde næste år.